

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial si economic.

Va est Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre sase lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 80 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articole nefrancate nu se voru
decatu numai de la corespun-
denti regulari ai „Federatiunii“
bucurii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pest'a, 28 augustu
9 sept. 1868.

Cetimu in nr. 205 alu lui „Századunk“ unu ar-
ticlu de fondu intitulatu „Daco-Romani'a.“ Spatiulu
diurnalulu nostru nu e destinat pentru asemenea
scrisori, si chiaru d'in acesta cauza nu voimu a repro-
duce acestu articlu in tota intregimea sa. De-si nu
am amu ocupatu si nu ne ocupamu de obiectulu, la
care numitulu diurnalul voiesce a ne atrage atentiu-
na, ne luamu voi'a a espune cetitoriloru nostri fan-
tasmagoriele si nalucirile, cari de catu-vã tempu ca-
mãna neodihna diurnalisticii magiare.

Diurnalulu „Századunk“, in preocupatiunea sa
fantastica, care se vede a fi impreunata si cu ce-va
ficticia, serie cu privire la ide'a unei Daco-Romanie, cã
„Imperiulu daco-romanu“, chiaru de s'ar' si infintia priu-
toriloru strainiloru cu multa versare de sange, nu
e' avẽ de siguru una durata lunga, d'in cauza cã ro-
manii sunt in unu gradu cu multu mai micu alu
culturei spirituale si cu multu mai seraci material-
mente decatũ se pota sustienẽ una lupta si se pota dã
peptu elementulu magiaru, superioru in cultura, mai
desvoltatu si mai bogatu de catu celu romanu.“

Repetimũ, cã idee de Daco-Romania, de cari se
ocupa, in visiunile loru, adversarii nostri, nu au si
nu potũ se aiba locu in colonele diurnalulu nostru
si cã, d'in acestu principiu, nu potemu sã ne de-
mitemũ in desbaterea acestui obiectu elasticu; in-
se dupa ce diurnalele magiare, ocupandu-se de ide'a
Daco-Romaniei, facu una comparatiune intre supe-
rioritatea si inferioritatea elementulu magiaru si a
celui romanu, lasandu ide'a Daco-Romaniei de asta
lata la o parte, nu ne potemu retienẽ a nu spune in-
sinuatoriloru nostri cu tota francheti'a, cã romanis-
mulu, consideratu in tota estensiunea lui, nu cede in-
tru nimicu a proportiune superioritatii elementulu
magiaru.

Raportorulu ardeleanu alu diurnalulu guver-
niale „Esti lap“, in nrulu 205 alu acestui diurnu
serie cu privire la miscãrile partitei dñse liberali a
lui Tisza László, sã bage respectivii bine de sãma, cã
in Transilvani'a sunt numai 500,000 de magiari,
1,500,000 de romani, cari cocheteza cu Romania, si
300,000 de sasi, — si de-cum-va romanii si sasi se
voru alaturã cãtra parti'a liberala, apoi Tisza László
si consortii voru fi respundietori despre sustiene-
rea pazei interne si despre securitatea personale si
materiale a magiariloru (sic!). Romanii sunt dara
conturbatori ai pazei, ai securitatii publice? Candu
ve veti lasã, domniloru, de rolulu insinuatiunei? Noi
respingemũ deci cu indignatiune argumentulu rapor-
torulu si i spunemũ a una miã ora, cã devis'a na-
tiunei romane este egalea indreptãtre, este revinde-
carea drepturiloru loru politico-natiunali, este auto-
nomia patriei loru, si nu conturbarea pazei si rapi-
rea averei straine, cu cari tendintie degiositorie ra-
portorulu de rea credintia nu se rusineza de a acusã
si a insinuã pre una natiune intrega.

Se scrie d'in Prag'a, cã episcopii bohemi voru
adresã ministeriulu cislaitanu una interpelatiune, cã
spre ce scopu s'a folositu fundatiunea religiunaria de
20 milioane fl. destinata instructiunei elementari bo-
heme de la 1867 iuniu pana in diu'a de asta-di?

Guvernulu francesu a facutu dispuzetiuni in
Italia pentru a cumperã grãu si vite; se dñce toto-
data, cã se va cumperã una cantitate mare de tioluri
de lana pentru campani'a de ierna. Generaliloru s'a
datu ordinulu, sã se proveda fia-carele de tempuriu
cãte cu 4 cai trebuintiosi in resbelu. Colonelulu Vas-
sart, represintante militariu la ambasador'a d'in Vie-
na, s'a chiamatu la Parisu, ca sã-si faca raportulu
oralmente.

„Nordd. allg. Ztg.“ dñce, cã aliantia intre Rusi'a,

Prusi'a si Americ'a ar' fi una fapta complinita, ce a
datu cauza la multe ingrigiri.

„Presse“ si „Époque“ demintiescu desarmarea
Prussiei; totu in acel'a-si sensu vorbesce si „Frankf.
Ztg“, spunendu-ne, cã Prusi'a e in stare de a-si pune
armat'a pre petioru de resbelu in 16 dñle.

„Impartial“ dñce, cã ministrii francesi Moustier
si Rouher, spriginiti de principele Napoleonu, starue-
scu a suatũ pre Imperatulu, cã *reocuparea Renului*
este conditio sine qua non pentru Franci'a, chiaru si
in casulu unui resbelu infioratoriu si generalu.

„Liberté“ publica unu articlu alu lui Girardin,
unde se dñce, cã imperatulu Napoleonu are cele mai
bune intentiuni fatia cu poporulu, inse cã are si sla-
bitiunea, care a avutu-o si unchiulu sãu, de a face
tote d'in capulu sãu fãra a se consultã cu parlamen-
tulu, nu cã ar' avẽ dora frica de institutiunile libe-
rali, ci d'in sfiel'a, cã aceste l'aru impedeã.

„Mémor. Dipl.“ demintiesce scirea, cã Napoleonu
ar' fi facutu vre-una legatura cu Spania, d'in cauza
cã una aliantia d'in partea sa cu Bourbonii ar' fi unu
lucru imposibile.

In Florenti'a se vorbesce, cã Francesii voru pa-
rasã Rom'a cãtu de curendu.

In Spani'a tote partidelese radica contra dinastiei.

Indianii au arsu in Messiculu-Nou unu trenu
intregu de pre drumulu de feru; la 16 functionari
li-au trasu pelea de pre capu si li-au arsu trupurile.

In locu de articlu de fondu.*)

Dupa scirea respandita de foiele magiare, cari
credemũ cã — in acestu punctu — suntu bine infor-
mate, cãtra finea lunei curgatorie are a se tienẽ per-
tratãrea finale, in procesulu intentatu contra urdũ-
rilor pronunciamentulu. Deci este aproape
or'a, in care tribunalulu d'in Tergulu-Muresiului,
dupa atãte benevolisãri, va enuncia sentintia a su-
pr'a capeteloru acelor'a, pre cari-au trasu innaintea
sa. — Cum va fi acea sentintia: convinsu-se-va fi
o. tribunalulu si prin elu o. ministeriulu ungurescu,
sãu celu d'in urma prin celu de antãiu, d'in respun-
surile capetate si d'in o considerare mai de aproape a
lucrululu, cã acelu pronunciamentu dupa dreptu si
dreptate nu pote cadẽ sub neoi opedepa, sãu tri-
bunalu si ministeriu au remasu totu pre langa pare-
rile avute innainte de intentãrea procesulu? nu sci-
mu, nici nu voimu a cercã. Scimuinse cã, fiindu ace-
lu pronunciamentu cuprinsulu justeloru pretinsiuni
a le natiunei romane, cei trasi innaintea tribunalulu
nu stau singuri, ci chiar' d'in motivulu acũ amintitu,
ei sunt sustienuti de intrega natiunea romana, ai cãrei
fii credintiosi se grabira d'in tote laturile a-si aretã
consentimentulu loru cu pronunciamentulu d'in ce-
stiune. — Spre dovada, ne tienemũ de strinsa
detorintia a aduce la publicitate numele totu-
roru aceloru fii ai natiunei romane, cari si-
-au aretatu pan'acum consentimentulu loru cu pro-
nunciamentulu pre calea diurnalulu nostru, obser-
vandu acẽ, cã organele justitiei si-voru fi castigatu
cunoscintia despre ace'a, cã pre care cale si-au aretatu
consentimentulu loru cu cuprinsulu pronunciamen-
tulu acei barbati ai natiunei romane, cari nu si l'au
aretatu pre calea diurnalulu nostru. Asiẽ, voru scẽ
acele organe, cã cei mai destinsi barbati ai natiunei
nostre s'au luptatu si se lupta prefatia, in publicitate,
cu fruntea deschisa si cu armele dreptatei totu pen-
tru pretinsiunile natiunei romane cuprinse in pro-
nunciamentu, d'in care cauza una declarare
speciale a consentimentulu loru cu pronunciamen-
tulu ar' fi fostu cu totul de prisosu. Organele amin-
tite voru aflã nume de aceste-a subscribe d'impreuna
cu altele la petitiunea Romaniloru suscernuta Maie-

stãtei Sale la 30 dec. 1866 si date publicitatei in nrii
57—70 ai acestui diurnalul; acele-si organe voru scẽ
merge, daca nu mai departe, celu putienu pana la
1848, si apoi, vediendu, cã nu afla barbatu alu natiu-
nei romane, care sã nu fia sustienutu pretinsiunile
cuprinse in pronunciamentu, le va fi usioru a intentã
procesu toturoru barbatiloru nostri si prin ei intregi
natiuni romane, daca guvernulu ungurescu intr'ade-
veru afla crime in acele pretensiuni drepte si necon-
testabile.

Repetimũ deci in fati'a lunei pronunciamentulu
improcesuatũ, aretãmu numele acelor'a, cari l'au sub-
scrisu pe *calea diurnalulu nostru*, provocãmu la
acei-a cari l'au suscrisu si sustienutu pre alte cãli si
anume provocãmu la cei 1493 de onoratori romani
suscrisi la petitiunea susternuta Maiest. Sale in 30
decembre 1866, si in numele dreptulu si alu dre-
ptatei ceremu si pretindemũ ca sentintia, ce se va
enuncia asupr'a celoru trasi innaintea tribunalulu d'in
Tergulu-Muresiului, sã se estinda asupr'a toturoru!

Pronunciamentu:

Considerandu nemultumirea generale, considerandu
periclulu prea invederatu, in care ajunse natiunea
romana, limb'a si confesiunile ei, prin starea presente
a lucruriloru si nemultumirea provenitoria de acẽ, —
considerandu, cã acest'a d'in urma nu se pote dela-
tãrã, de catu punendu-se in vietia principiile de
egalitate, atãtu natiunale cãtu si confesiunale;

d'in detorintia cãtra patri'a si natiunea nostra,
cari suntu aruncate pre marginea unui abisu si nu se
potu mantũ de catu prin multumirea justeloru pre-
tensiuni a le natiunei nostre, carea face majoritatea
precumpenitoria a locutoriloru Traniei, dechiarã-
mu a stã neclatiti pre lunga principiile
si pretensiunile proclamate serbatore-
sce de natiunea romana in adunãrea ge-
nerale si legale de la 3/15 maiu 1848;

era in specie:

I. Ne pronunciamũ pentru a autonomi'a Tran-
sylvaniei pre bazea dipl. leopoldine si a sanct.
pragmatece, — cu atãtu mai vertosu, cã si auto-
nomi'a tiereloru croato-sclavone e recunoscuta, de si
relatiunea acelor'a cãtra Ungari'a a fostu cu totul
diferita de a Traniei.

II. Ne pronunciamũ pentru reactivãrea ar-
ticiloru de lege adusi in dieta de la Sa-
biiu 1863/4 prin ambii factori competenti ai legisla-
tiunei, sanctionati de Maj., publicati si pusi in vietia,
prin cari articli natiunea rom. s'a inar-
ticulatu ca natiune regnicolaria, limb'a si confe-
siunile ei s'au garantatu.

III. Ne pronunciamũ pentru redeschiderea
dietei tranee, pre bazea unei adeverate repre-
sentatiuni poporali, dupa dreptu si conven-
tia, in sensulu votulu datu de minoritatea rom. la
dieta feudale d'in Clusiu, a. 1865. Cã noi dieta pe-
stana nu o potemu considerã indrepta-
tãta a face legi valide pentru Trania,
neci pre transilvanii, ce pote voru fi
siedindu intr'ins'a, de representanti le-
gali ai tieriei nostre.

Fiindu cã intru impregiurãrile presenti, nu
ne-a remasu altu terenu pentru a casti-
gã incuvenientiãre si valore convictiu-
niloru nostre politice, ne restringemũ
la descoperirea loru pre calea publici-
tatei, ca celu pucinu estu modu sã ne plenimũ de-
torintia de cetãtieni, nesuindu totu una-data si a face
unu servitiu regimulu prin descoperirea franca a
nemultumiriloru provenitorie d'in purcederea dinsu-
lui intru afacerile Traniei.

Blasiu, 2/15 1868.

(Urmeza suscrierile, cari credemũ cã sunt pan'
acum bine cunoscute celoru ce se cuvine sã le scia.)

Dechiarãmu serbatoresce, cã nu numai profesãmu si vomu
profesã totu-de-un'a pronunciamentulu de susu, ci vomu si starũ
d'in tote poterile nostre pre cãile legali a elupã valore cuprinsu-
lui lui.

Datu in comitatulu Clusiuului, in lun'a lui
Cuptoriu 1868.

Ioan Popoviciu mp., preutu;

*) A se vedẽ nr. tr.

Teodoru Papu mp., preutu gr. cat.; Petru Olariu mp., preutu gr. cat.; Nicolau Suru mp., preutu; Amfilochiu Popu mp., preutu; Anania Popu mp., protop. gr. cat. alu eparciei Morlac'a; Ioane Petrisoru mp., preutu gr. cat.; Teodoru Bolosiu mp.; Ioane Rezeiu mp., preutu gr. cat.; Petru Petranu mp., preutu gr. cat.; Simeonu Popu mp., proprietariu; Aureliu Unguru mp., docinte; Samuila Galu mp., posesoru.

Ne alipimu cu trupul si cu sufletu de pronunciamntulu de susu, rezoluti a suportu intru tote consecutiile lui.

Datu in Orlatu, in dnu'a schimbarei la factia, 1868.

Pet. Bradu mp., preutu loc.; Ioanu Papiu mp., diriginte normalu; Sim. Oprisiu mp., antiste comunalu; Pet. Munteanu mp.; Petru Binu mp.; Stanu Dordea mp.; Ioane Popu mp.; Georg. Moga mp.; Sim. Rodianu mp.; Petru Florea mp.; Sim. Loloiu, mp.; Petru Gisoiu, mp.; Simeonu W. Loloiu, mp.; Iosifu Rodianu, mp.; Simeonu Daina, mp.; Moise Vacariu, mp.; Davidu Fulicea, mp.; Simeonu Margineanu, mp.; Ionu Gâscoiu mp.; Mihaiu Munteanu, mp.; Ionu Daina, mp.; Georgiu Rosca mp.; Moise Albu mp.; Dumitru Ivanusiu, mp.; Valeriu Ardeleanu, mp.; Craciunu Musca, mp.; Ieremi'a Banciu, mp. Ionu Bumbea, mp.; Ionu Oni Gâscoiu, mp.; Ionu Posta, mp.; Mihaiu Stoitia, mp.

Subscriemu, dechiarâmu de alu nostru pronunciamntulu de susu, si in numele dreptului si alu dreptâtii pretindemu, ca sentintia, ce se va enuncie asupra barbatiloru trasi inaintea tribunalului d'in Tergulu-Muresiului, observandu totu aceea-si procedura, sê se estinda si asupra nostra, si asupra tuturor acoloru-a, cari au susurtu pronunciamntulu pre o cale sêu pre alt'a.

Datu in Pest'a, 2 iuniu 1868.

Ioanu Nichita, mp.; Ioane Simonasiu, mp.; Leon-tinu Simonescu, mp.; Andreiu Cosma, mp.; Eduardu Nemesiu, mp.; Ioanu Vlasiu, mp.; Alesandru Moldovanu, mp.; Ioanu Poruti, mp.; Ioanu Horsa, mp.; Iosifu Vulcanu, mp.; Simeonu Botizanu, mp.; Lazaru Musteti, mp.; Toma Rosiescu, mp.; Demetriu Todoru, mp.; Alesiu Olariu, mp.; Gregoriu Stetiu, mp.; Gregoriu Sandeanu, mp.; Basiliu Cornea, mp.; Crenianu, mp.; Gerasimu Ratiu, mp.; Cimponeriu, mp.; Atanasiu Demianu, mp.; Alesandru Bene, mp.; Demetriu Grecu, mp.; Sofroniu Pascu, mp.; Arcadiu Popianu, mp.; Jonitia Badescu, mp.; Alesandru Radu, mp.; Georgiu Balea, mp.

Dechiarâmu serbatoresce, câ articlii pronunciamntulu de susu sunt articlii convictiuniloru si credintei nostre, cari i-profesâmu si i-vomu profesâ cu tota tari'a, francheti'a si rezolutiunea.

Datu in Vien'a, 15 iuliu 1868.

Dr. Gregoriu Silasi, mp.; Lazaru Huza, mp., not. consist. alu diecesei Gherlei; Ioanu Ratiu, mp., preutu gr. cat.; Constantinu Aronoviciu, mp.; J. C. Dragescu, mp.; A. Balintu, mp.; Georgiu Munteanu, mp.; Constantinu Moisilu, mp.; Ioanu de Pappu, mp.; Eugeniu Sucevanu, mp.; Iacobu Ratiu, mp.; Stefanu Torpanu, mp.; Ioanu Moga, mp.; Ioanu de Volcinschi, mp.; Paulu Tancu, mp.; Basiliu Samboteanu, mp.; Nicolau Onca, mp.; Abelu Bociatu, mp.; Iuliu Papfalvai, mp.; I. Serbu, mp.; Demetriu R. N. Ghelesianu, mp.; Ioanu Rocsa, mp.; Benjaminu Popu, mp.; Simeonu Toma, mp.; Stefanu Guliasiu, mp.; Alesandru Mica, mp.; Ambrosiu Berindei, mp.; Dimitriu Selagianu, mp.; N. Ratiu, mp.; Nicolau Peligradi, mp.; I. P. Vulcanu, mp.; Demetriu Cepescu, mp.; Dionisiu Radesiu, mp.; J. Neagoe, mp.; Vasiliu Ratu mp.; C. Stefanoviciu, mp.; A. Stefanoviciu, mp.

Primimu intru tote pronunciamntulu de susu, si lu-considerâmu ca expresiunea proprietatiloru noastre.

Datu in Muresiu-Osiorheiu, 20 iuniu 1868.

Arone Mateiu, mp., par. gr. cat. alu M. S. Anei; Georgiu Ilacanu mp., par. gr. cat. alu San-Petrului; Ioane Montani, mp. par. gr. cat. alu Tirimiei mari; Alesandru Turcu, mp., par. gr. cat. in Pogaciou'a; Elia S. Florianu mp., par. gr. cat. alu Velcheriului; I. Fulep, mp., Ludovicu de Ciato, mp. juristu; Alesandru Alesandrescu, mp., jur. abs.; Teodoru Hosu, mp.; Vasiliu Hosu, mp.; Mihaiu Aldea, mp.; Ioanu Molnaru, mp.; Mihaiu Sibianu, mp.; Ioanu Aldea, mp.; Dumitru Maniu, mp.; Iuliu C. Vladuti, mp.

(Va urmâ.)

Natiunalitatile in Ungari'a. *)

Si slavii de sud (iugo-slavi.)

Nimicu nu va oprî concistele democratiei, câ-oi ea are dreptu neinvingibili vehicule (ceea ce serva a conduci) tipariile, care distribu egale si pretutindeni cunoscintele, si vaporea, care respandesc bunu traie; dara miscarea, carea respectiva, impinge Oriintele in luptele de rasa, de impingea Occidentele in cosmopolitismu. Pe candu la marginele Dunarii si Moldavii (unu riu) Slavii se radica contr'a Germaniloru, Unguriloru si Turciloru, pe marginile Lemanelui si Tamisei, delegatii diferiteloru popore se unescu a lucrâ contr'a detinetoriloru poterii si capitalului, de ori-ce rasa aru fi. Inemiculu nu este strainulu ci stapanulu. Simtmentulu natiunale se esalta pana

la furia, candu se revolta in numele egalitâtii contr'a preponderantiei rasei domnitorie, dara o data egalitatea stabilita si simtmentulu natiunale satisfacutu, se uita ori ce pisma si in locu-i vine fati'a cosmopolita. Cele-l-alte fortie in miscare d'in societâtile nostre actuali lucreza ca si democratia: mai antâiu in favorea simtmentulu natiunale, si apoi in favorea cosmopolitismului. Unu drumu de feru construitu intr'o tiera noua, va face sê se nasca celu d'antâiu d'in aste simtmente, pentru câ va desteptâ poporatiunile, si va contribu astu-felu a le dâ consciintia individualitâtii loru; mai târdiu va desvoltâ celu de alu douilea simtmentu, pentru câ le va pune in relatiuni de idee si de afaceri cu cele-l-alte popore.

Miscarea natiunalitâtiloru este dara numai o fasa, unu momentu alu progresului civilisârii, si credu câ poporele Europei occidentali lu-au trecut deja. Fiindu câ are radecinele sale in trecutu, in comunitatea de rasa, de origine, de istoria, de suveniru archeologice, ea va exercitâ o actiune profunda numai asupra statelor, cari suntu ainea intardate in situatiunile, ce li s'au creatu in secolulu medianu. Acelea, la cari domnescu ideele si interesele moderne este probabile, câ nu voru fi sguuite de acea miscare. In alte pârti ea va avè efecte pote revolutiunarie dara ori cumu bine-facatorie: revolutiunarie, câ-oi pote sê preschimbe cu violentia divisiunile teritoriale actuali, bine-facatorie, pentru câ impinge rasele amortite, inea a esî d'in somnulu loru, a se radica, a si-cultivâ limb'a, literatur'a, a desvoltâ tote aptitudinile, de cari s'au inezurat, a lucrâ câ sê de avutore avutiiloru pamentului, ce ocupa, ca sê se puna in nivelu cu natiunile cele mai inaintate. La vederea juneloru rase, ce ceru loculu loru in cerculu familioru omenesci, intielegu, sê se alarmeze cine-va, dara nu sê blasteme. Astu-felu pare a fi destinata nemului omenescu: elu merge inainte numai pe câile, ce le uda cu sangele sêu, si cele mai fecunde revolutiuni nu s'au sevirsiu de câtu cu pretiuu celorlu mai dureroase sguviri; vedeti stabilirea crestinismului, reform'a, revolutiunea franceza si recenta desfiintare a slaviei in Americ'a. Cu tote asta in timpulu nostru ratiunea dobendindu mai multa autoritate, recursulu la forti'a brutale devine mai pucinu necesariu; sê sperâmu, câ elu va fi inutile pentru a resolvî cestiunea natiunalitâtiloru. Cele doue state amenintiate de d'ins'a mai cu deosebire, suntu Turci'a si Austri'a. Sê o studiâmu in Austri'a, incependu prin ceea ce priveste pe Slavii meridionali.

I.

Se pretinde, câ sê afla in Austri'a doue-dieci de natiunalitâti diferite si optu-spre-diece idiome. Acesti numeri dau locu la discutuni neterminabili; invetiati se unescu totu asiâ de pucinu asupra clasificârii raselor, ca in botanica asupra determinârii speciiloru si genuriloru. Ceea ce e sicuru este, câ visitandu cine-va imperiu-le estregate, gasescu, fâra a impinge distiunctiunile la estremitate, germani, Italiani, Unguri, Cechi, Poloni, Ruteni, Slovaci, Sloveni, Croati, Serbi, Bulgari, Cumani, Iazighi, Secui, Uscoci, Schipetari, Sasoni-Flamandi, Romani, Armeni, Siocati, Wendi, Greci, Tîgani, Ebrei, Morlaci, Waloni, si chiaru Francesi, colonie pierdute in Banatu. Éta negresitu o colectiune destulu de avuta a varietâtiloru speciei omenesci. Are ce rapî pe filologu si desperâ pe politicu. Unu Mezzofanti aru fi multiamitu, dara se intielege, câ D. de Beust nu gasescu aceea-si placere. Éste cu nepotintia, ca suveranulu sê vorbesca vre-o data cu toti supusii sêi in dialectulu loru natiunale. Oficierii austriaci cata sê fia poliglotti, câ-oi candu inaintarea i-face sê intre intr'unu regimentu de natiunalitate diferita, trebeu sê-i invetie idiom'a, si o parte a vietiei loru sê o petreca studiandu gramatice totu noue pentru d'insii. Unu proprietariu d'in pregiurulu Timisorei mi-spuneâ, câ aveâ neaperata nevoia, sê cunosca cinci limbe: latinesce pentru vechiele acte oficiali, nemtiesce pentru relatiunile sale cu Vien'a, unguresce, ca sê vorbesca in dieta, in fine romanesce si serbesce, câ sê dee ordine lucratoriloru sêi. Carolu V. dicea, câ unu omu face câtu patru, candu scie patru limbe. Caca este asiâ, Locuitorii ei cunoscu limbe deosebite. Pana si chiaru biletele de banca marturescu multimea dialectelor intrebuintate in imperiu. Pe aceste cârpe cari, pretiundu 10 cruceri, inlocuiescu mic'a moneda, guvernulu si-a datu osteneala a face o inscriptiune in optu limbe diferite insocita de acêsta devisa: *Viribus unitis*, prin unirea fortieloru, cea-a ce pare o cruda ironia in presintia discordieloru actuali.

Austu se compune de o adunatura pestruta de grupe etnografice, cari nu s'au amestecat, ca in Franci'a, spre a constitui o singura natiune, avendu simtmentulu unei patrie comune. Fia-care d'in ele este alipita de provinci'a sa, nici un'a de imperiu. Vei gasi Unguri, Croati, Cechi, inviersunati unii contr'a altor'a, dara nici de cum Austriaci. M'am miratu adesea audîndu in gur'a mai multoru ofierii iu-

birea natiunalitâtii, radicandu-se mai presusu de devotamentulu câtra s'atu. Fia-care rasa, fia-care sementia, a traitu in ocolulu sêu, despartita de vecini prin limba, moravuri si drepturi particulare. Ceea ce fusiuneza (amesteca) pe omeni de origine diferita, sunt luminele, schimburile, revolutiunile; guvernulu Habsburgiloru a inertia. Ne supusii sêi in intrunerecu, in isolare si in inertia. Numai artea de a trai bine, erâ pretutindeni onorata. De aceea unitatea imperiului se manifesta numai in modulu, cu care dejuneza, prandiesce si se culca cine-va, si care este acela-si de la Bodenbach pana la Triestu, si de la Feldkirchen pana la Brasiovu.

Nu vomu studiâ numeroase si interesante semintie cari poporeza Austri'a. Ne intereseza se cunoscemu numai marile rase, cari potu exercitâ o influentia asupra mersului evenimentelor. Astu-felu sunt: Germanii, in numeru de 8 milioane, Maghiarii in numeru de 5 sêu 6 milioane, slavii de 15 milioane si Romanii 3 milioane. Slavii de la nordu si de la sudu sunt dara totu asiâ de numerosi, ca cele-l-alte trei rase impreuna, si se intielege pentru ce Iosifu II. s'a potutu gandî unu momentu a face d'in statele sale unu imperiu slavu.

Ca sê si-dee cine-va socotela de situatiunea geografica, ce ocupa aceste rase, este destulu a aruncâ ochire pe un'a d'in cartele etnografice, rari inea in Franci'a, dara cari se gasescu deja pretutindeni in Germani'a. Este unu semnu alu timpului, in care traimu. Odinora tabel'a divisiuniloru politice erâ de ajunsu: asta-di, de candu unu nouu elementu a intratu in locu, tabel'a raselor devine indispensabilu. Barbatulu de statu, ce n'ar avè un'a in cabinetulu sêu, ar' fi ca unu jachariu de siabu care aru voi sê face o partita fâra siachariu. Am s'au mersu ochi o mica carta publicata de Kiepert la Berlinu si intitulata *Völker- und Sprachen-Karten von Oesterreich*, carta etnografica si limbistica a Austriei. Candu amu diariu'o pentru prim'a ora la Vien'a, mi-a causatu, o marturisescu, o viua emotiune, atâtu de completa erâ ignorantia mea despre aceste lucruri. Ea nu ma parasitu in caletoia mea si mi-a datu chei'a mai multoru probleme. Éca ce vedu intrins'a Germanii ocupa la apusu o parte d'in Tirolu, cele doue ducate a le Austriei, Stiri'a, cantonele esteriore ale Boemei, unde deja se mesteca cu Cechii, si Carintia, unde Slovenii sunt mai in numeru egal; apoi aparu, ca nisce insule pierdute in midiloculu apurilor de populatiuni diferite, coloniele germane fundate in deosebite epoche in Moravi'a, in Ungari'a, in comitatele Zala, Somogy, Pest'a, Sohl, in Banatu, si mai aleu in Transilvania, unde formeza inea o grupa importanta si compacta. Romanii se intindu pe unu teritoriu mare aproape ca Itali'a, prea bine rotunditu, daru fâra otarie naturali, imbratâsiandu Transilvania, o siavutia d'in marginea Ungariei, Moldo-Romania si Basarabi'a rusa. Ei se urca peste totu la 8 milione. — Maghiarii, indesuti intre cele-a-lalte trei rase suntu grupati pe nemarginita campia, ce se intinde de ambele pârti ale Tisei si la apusulu Dunarii intre Raab si Sava.

Slavii in fine domnescu pe nemarginite spatii. Trage o linia care, plecandu de la Adriatic'a câtra Monfalcone, la apusu de Triestu, se urca câtra nordu cu Isonzo, urmeza apoi Drav'a, Murulu si éra-si Drav'a si in fine Dunarea pana la Marea-Negra: Supt acêsta linia, in Austri'a, poporatiunile slave meridionale ocupa Carniola, Istria, o parte d'in Carintia si d'in Stiri'a, Croati'a, Dalmati'a, Slavon'i'a; eru in Turci'a locuiescu in Bosni'a, Serbi'a, Bulgari'a, Rumeli'a, adeca mai tota Turci'a d'in Europ'a. Ei atingu otarele Lombardo-Venetiei, d'in care chiaru ciupescu o bucata spre resaritu de Udin'a. Tote porturile frumose de pe tiermulu dalmatu, de la Triestu pana la Antivari sunt ale loru, si pe de alta parte se apropia de Constantinopole. Slavii de nordu incepu la Pilsen, câtra muntii Böhmer-Wald, adeca la otarele Franconiei, i-au in urma totu centrulu Boemiei, Moravi'a, Galiti'a, trecu peste Carpati in Ungari'a, unde ocupa tote comitatele nordului, si in fine urmandu riulu Sieretu si Dnistrulu cu limita meridionale, ajungu la Marea-Negra câtra Odes'a. Ras'a slava, spriginindu-se pe marele imperiu rusu, inainteza astu-felu pana in centrulu Europei, imbratâsiandu in cele doue bratie ale sale, intinse câtra Occidentu, pe Romanii, Ungurii si Germanii Austriaci. Pe carta pare ca aru fi doue puternice falce ale unei gure deschise, daru deja reinchise pe jumetate. Un'a d'in dorerile slavomaniloru este, câ au venit Maghiarii sê despartia câ printr'unu coltiu pe Slovaci si pe Cechi de Slovenii si de Croati, rupendu astu-felu continuitate teritoriului loru. Maghiarii la rondulu loru aru dori, sê se veda mai pucinu strinsi de cele doue ramuri ale acestei familie pre numeroase. Daru evenimentele au decisu altu-felu. Remane la intieptiunea omeniloru a se folosi de situatiunile create de istoria.

Acumu sê cunoscemu forti'a relativa a principeloru natiunalitâti ale Austriei si pusetiunile ceocu-

*) A sê vedè nr. 126.

ne s'începem examinare certelor cari le desbina, si mai anteu s'î vedem cestiunea croata.

„Rom.“

Emile de Laveleye.

(Va urmã.)

Gherla, 6. sept. 1868.

Comitetul comitatensu alu Dabacei si-a tînutu sîdintile sale in dîlele 4 si 5 a le luni curinte. In diu'a d'antâiu comitele supremu a deschis sîdintia cu o cuventare potritita, dupa acêst'a protojudele politicu si sedrialu au reportatu despre activitatea sedriei si oficiolalului, asemenea au facutu si alte comisiuni, care au fostu insarcinate cu revederea propozitiilor judecatoresci, cu scrutarea casei comitatense, etc. Acum vine la ordinea dîlei publicarea mai multor legi adu-se si sanctionate de la sîdintiele ultime ale comitetului incoace, aceste se considera de cetite si se decide a rogã pre guvernulu reg. transilvanu, ca pentru fiesce-care jude cercualu s'î tramita cãte unu esemplariu d'in acele legi si d'in cele ce voru urmã, ca poporimea d'in cerculu respectivu in acestu modu s'î-si pota procurã cunoscintia despre cuprinsulu loru. Intre obiectele ce aveau a se luã la pertractare, erau multe transcrieri d'in alte comitate, cari au fostu tramise cu scopu de a se sprigini si de comitetulu nostru municipalu. Tote transcrierile aceste se concredu unei comisiuni cu insarcinãrea, ca in diu'a urmatoria se refereze si s'î-si dee opiniunea despre cuprinsulu loru. Cu acêst'a fiindu ordinea dîlei gat'a pentru asta-di, comitele supremu inchiaia sîdintia si membrii comitetului se intrunescu la prandiulu datu de comitele supremu. Conversarea a fostu viala, toastele nu au lipsitu, s'a vorbitu pentru Maiestatea Sa, pentru barbatii conducatori, pentru nationalitãti, frãtietate, etc.

In diu'a a dou'a a sîdintielor, comisiunea esmisa spre cercetã si a opinã despre transcrierile sosite d'in alte comitate, a referatu si transcrierile mentionate parte s'au luat spre sciintia, parte s'au recomendatu comitetului, ca s'î se succerna la locul respectivu, cu opiniune partinitoria. Ne pare rãu, cã transcrierea districtului Fagarasiu, relativa la folosirea celor trei limbe ale patriei, comitetulu nu o-a aflatu demna de spriginitu, fiindu cã cestiunea limbelor taia in legislatiune, pre care comitetulu nu vre s'î o preocupe.

Acum vine la ordinea dîlei referad'a unor comisiuni emise inca cu ocaziunea sîdintielor comitetului tîenute in luna lui maiu, a. c. Cea mai importanta d'intre aceste e comisiunea economica, alu carei-a presiedinte a fostu si este dlu vice-comite Mihaiu Bohetielu. Acestu barbatu practic si zelosu pentru ameliorarea bunei stãri materiali a poporului, inca in anulu 1863 a fostu elaboratu unu proiectu despre infiintarea unei societãti de asigurare imprumutata in contr'a focului. Principiele cuprinse in acestu proiectu dau doveda despre o experientia si prasse rara si despre unu studiu seriosu alu economiei nationale. Cetindu-se acestu proiectu, toti membrii comitetului l'au aflatu de salutaru, inse fiindu cã se bazeza pre astringere, fiindu obligatoriu pentru totu teritoriulu comitatului, domni magiari nu au vrutu s'î-lu primisca, dîcundu cã o societate care are unu scopu asiã salutaru, daca se bazeza pre fortia, nu pote cantã la statornicia. Asume contele S. Vass dîce, cã prin infiintarea unui atare institutu, ar' suferi scadere intreprinderile private; pentru ace'a nu pote primi proiectulu d'in cestiune. La acêst'a a respunsu dlu protonotariu Iosifu Sombori cu multa elocintia, aretandu lips'a cea evidenta a unui atare institutu, dandu toturor s'î intielega, cã daca noi nu voimu s'î nu ne incumetãmu a aduce nesce statute obligatorice pentru comitatulu nostru si in interesulu poporului, atunci ce fose trage poporul d'in constituionalismulu, despre care facem atãt'a vorba. In acestu intielesu a vorbitu si argumentatu si dlu presiedinte sedrialu S. m. Felszegi. Domnulu Mihaiu Bohetielu a doveditu cu argumente neresturnavere si cu date culesse d'in viet'a poporului, cã prin infiintarea unei societãti de asigurare imprumutata in contr'a focului, nu asigurãmu numai pre sermanulu poporu in contr'a daunelor provenite d'in focu, fãra s'înã lui, fãra asigurãmu moralitatea si impedecãmu prin acêst'a aprinderile, cari de multe ori se comitu numai d'in neatenãre; pentru cã sciindu-se fiesce-care obligatu spre acoperirea daunei suferite de ore-care concetatiu alu s'îu, se va retienã de la comiterea unei fapte, cari i impune obligaminte, etc., etc. — Pre langa tote acêste argumentãri frumose, de-si adaverulu loru l'au aprobatu cu totii, proiectulu comisiunei economice, „ca unulu ce nu se pote esecutã“ a cãdutu, ca semnu evidentu alu inertiei si indolentiei nostre, cari totu despre libertate, bunastare materiala si spirituala vorbim, inse candu e la frangerea panii, candu ar' trebui s'î si realisãmu ce dîcemu si cu ce ne laudãmu, ne retragemu, si lasãmu pre bietulu poporu s'î mai suferã precum a mai suferitu, fiindu elu si asiã dedatu cu suferintiele si necasurile lumei.

Mai nainte de a incheiã, voiu a ve comunicã inca ce-va relativu la primirea membrilor Asociatiunei transilvane.

Intielegintia de aici s'a nesuitu ca ospetii nostri s'î fã primiti si prevediuti cum s'ar' potã mai bine; spre acestu scopu a facutu o colecta de bani, in suma de 600 fl.; in acêst'a suma Ilustriatea Sa episcopulu a datu 200 fl.; era domni canonici, preoti si intielegintii mireni inca au contribuitu la suma amintita amesuratu poteriloru sale. Balulu care s'a arãngiatu in 25 augustu pentru immultirea fondului Asociatiunei, precum m'am informatu, a adusu venitu brutu 370 fl. si, dupa detragerea si acopirea speselor, sperãmu cã vomu potã tramite comitetulu permanentu cam vre-o 200 florini spre a se adãuge fondulu Asociatiunei.

Boccea, in septembrie 1868.

Prã onorata Redactiune! Sub impresiunea celor mai placute simtîeminte apucu pen'a a-ti impartesi si de prin tînutulu nostru o solenitate nationala, unu semnu de victia, ce speru cã romanimeii intregu va demustrã, cã precumu in tote pãrtile locuite de romani, asiã si in tînutulu acêst'a micu nu mai pucinu palpita anim'a romana la ori-ce actu romanescu, nationalu.

Voiescu a vorbi despre teatrulu romanescu si societatea dlui Pascaly, care onorã si tînutulu nostru cu pretiuti'a sa presentia, tîenudu in Oravit'a doue productiuni.

Erã cãtra capetulu lui augustu, candu ne veni informatiunea, cã societatea dlui Pascaly, care se aflã pre atunci in Aradu, ar' fi aplecata a veni si pre la Oravit'a. Acêsta scire se latã ca fulgerulu — multiamita energiei comitetului formatu pentru acestu scopu — nu numai in acestu districtu, ci si in cele invecinate. Se pregateau cu micu cu mare a concure la acêsta solenitate; era comitetulu demnu de tota recunoscintia, — d'in acarui membri unii nu crutiara nici spese insemnate, — voindu a-si aretã amorea caldurosa si stim'a profunda cãtra artistii nostri nationali, cari nu pregetara a veni d'in departare la fratii s'ei spre a aretã cã romanulu si in art'a teatrala pote rivalisã cu ori-care natiune culta, — facu pregatirile recerute pentru intempnarea fratiloru nostri artisti, situandu la calea ferata o ceta de fetiori imbracati in costumulu tieranescu, cari aveau s'î petreca pana in opidu, care intreprindere inse d'in caus'a ploei nu succese. Totu asiã, pentru ca Dni artisti s'î vedã pre plugarii nostri in costumele serbatoresci, jocandu cu romancutiile dragalasiu, in diu'a s'isirei, in 30 aug. se arãngiã in Oravit'a-Romana jocu tieranescu in curtea bisericeii gr. or., unde pretiutiiti ospeti d'in preuna cu tota intielegintia d'in locu se delectara in dantiurile adeverate romanesci.

Veni 31 aug., diu'a primei productiuni. Poteai vedã uimita tota poporatiunea neromana d'in locu vedindu cum concurge romanimeii: plugari cu intieleginti in multime mare la audirea sunetelor dulci si placute ce se voru pronuncia aice prima data de artisti de pre bin'a romana.

Si ce facura fratii germani d'in locu? Partinira ore si d'insii pre artistii romani, aretandu-si estu-modu simtîemintele fratiesci facia cu noi? Crediendu acêst'a cine-va, se insiela. Fratii Germani cugetara a aretã o virtute in ace'a, ca facandu escesuri, dora ne-ar' potã conturbã productiunea. Atare fapta s'ar' parã mai necredita, inse, dorere, insu-si scrietoriulu acestor orduri, venindu d'in departare spre a vedã prim'a data teatrulu romanu, fã martore alu acestui scandalu, ce-lu comise cu intentiune malitiosa o corporatiune intrega. Si ce indignã intr'atãt'a pre toti romanii adunati? Eca ce. La prim'a productiune, intr'o sala lateraria a edificiului teatralu, societatea de cantãri, ce existe in Oravit'a eschisivu d'in membri germani, pre candu publiculu entusiasmatu intre aclamatiuni viforose inundã pre bravii artisti cu buchete de flori, incepu spre scandalisarea cea mai mare a publiculu ascultatoriu, a hori, voindu a conturbã est modu productiunea.

D'in intemplantu, aflandu-se de fatia protojudele cercualu d'in locu, indata le demandã s'î se liniscesca, ci nici a dou'a provocare prin comisariulu de securitate nu avu succesu, pana ce numai in persona, parasindu teatrulu, potã s'î alunge. Aci e de observatu, cã protojudele merita lauda pentru intrevenirea-i energiosa, cã-ci, dieu, nu sci ce se potea esca . . . Apoi mai dîca cine-va, cã strainii se bucura de inaintarea nostra, de-si nu se pote afirmã in genere, ci acti fap't'a vorbesce.

A dou'a productiune se tîenù in 1 sept. De asiã voi a descrie in detaiu tote impresiunile placute, ce ne facura acêste productiuni, me temu, cã pen'a mea nu ar' potã esprime acêste simtîescu; pentru acêste me marginescu a dîce, cã vedindu pre bravulu artistu Pascaly in pusetiunea „Strengariulu d'in Paris,“ rola forte grea, si in rola-i istetia de „profesorulu neprocopsitu“ si apoi ca „Mihaiu Eroulu“, aretandu-ne virtutea romana personificata, — potemu dîce, cã dsa ar' potã face onore ori-carei scene europene.

Intreg'a societate, precum sum informatu, fiindu chiamata la Bucuresci, in diu'a urmatoria plecã cãtra Bucuresci, pana la Baziasi pre carete, erã de aci mai departe pre vapore, lasandu suvenirile cele mai placute in totu romanulu de prin preguiru.

Unu romanu.

Copi'a cerculariului episcopescu de datulu Aradu 19/31 augustu, 1868. Nr. 962 cãtra toti Protopresviterii d'in dieces'a aradana, in treb'a congregului nationalu bisericescu.

Prã-cinstite Domnulu Protopresvitere!

Dupa insciintiarã Eselentiei Sale, Prãsantitulu Domnu Archi-Episcopu si Mitropolitu Andreiu Barone de Siagun'a de datulu 12 augustu a. c. Nr. 29, Maiestatea Sa ces. reg. si apostolica, cu prã inalt'a resolutiune d'in 14 augustu nou a. c. s'a induratu a incuviintia tîenerea unui congressu romanu nationalu bisericescu, care e conchiamatu 16/28 sept. a. c. la scaunulu Metropoliei nostre in Sabiu.

Congressulu acestu-a, pe bas'a §-lui 6 d'in art. IX. alu legiloru dietale de anulu 1868, se va compune d'in reprezentantii clerului si ai poporului d'in intreg'a Mitropolia a nostra nationala, si va avã s'î reguleze tote trebile Metropoliei nostre, si s'î fãca necesari'a organizare in tote pãrtile acelei a.

Dieces'a aradana va fi reprezentata in acelu congressu prin 10. deputati d'in cleru, si prin 20 deputati d'in statulu civilu, a caror'a alegere, cu privire la inchiaiarile sinodului archierescu d'in anulu 1865, cu tota celeritatea sunt de a se efectuã in modulu urmatoriu:

§. 1. Dieces'a aradana, cu privire la numerulu poporatiunei, si la numerulu deputatiloru, pentru casulu acestu-a se imparte in 10 cercuri alegatorice; fiindu de a se alege in fiesce-care cercu cãte 1 deputatu d'in cleru, si cãte 2 deputati d'in statulu civilu. Impartirea singuraticelor comunitãti bisericesci in cercuri alegatorice, si desemnarea loculu centralu alu fiesce-carui-a cercu se vede d'in conspectulu aci sub 1/3 alaturatu.

§. 2. Fiesce-care comunitate bisericesca, de locu dupa primirea acestor dispusetiuni, prin naintestatorii ei se va conchiamã pe care-va d'î in adunare comunala, si in ast-felu de adunare, cu observarea cualificãrilor prescise mai diosu in §. 3 mai multu pana in 31 augustu a. c. calendarulu vechiu, va alege d'in sinulu s'eu reprezentantii comunali in numerulu aretatu in conspectulu de sub 1/3. carii apoi voru fi alegatori nemidi-lociti ai deputatiloru congreguali in loculu centralu alu cercului, si spre scopulu acêst'a voru fi de a se provedã de cãtra comunitatea bisericesca cu credentiunale, dupa formulariulu alaturatu sub 2/3.

§. 3. La alegerea reprezentantilor comunali, atinsi in §. 2, potu luã parte numai capii familielor casnice onesti; posesorii de pamentu; oficiarii si amplotiiti militari; deregatorii politici, justitarii, finantiari si bisericesci; advocatii censurati; directorii si profesorii de la scolele mai inalte; negotiatorii si industriasi, daca toti aceti a sunt membrii respectivei comunitãti bisericesci, si sunt in versta de 24 de ani; carea cualificare se cere s'î o aiba si alesii reprezentanti comunali.

§. 4. Representantii comunali ai totoror comunitãtilor unii cercu alegatoriu, prevediuti cu credentiunalele prescise in §. 2, joi, in 5/17 septembrie a. c. in orele inainte de media-di, se voru adunã in loculu centralu alu cercului alegatoriu; unde apoi sub presidiulu unui comisariu consistorialu voru constitui o adunare cercuala, si alegundu mai antãiu doi barbati de incredere ca ajutoriulu comisariului, voru efectuã alegerea alor doi deputati d'in statulu civilu, carii voru avã s'î mersa la congressulu nationalu bisericescu, si spre scopulu acêst'a voru fi de a se provedã prin adunarea cercuala cu credentiunale dupa formulariulu de sub 3/4.

§. 5. Totu la terminulu defiptu prin §. 4 se va adunã la loculu centralu alu cercului alegatoriu clerulu parochialu d'in acel'a-si cercu; si adoca d'in fiesce-care comunitate preotulu localu: era unde sunt mai multi preoti, de acolo cu invoire comuna va merge numai unulu. Adunarea preotiesca cercuala compusa in acestu chipu, sub conducerea unui comisariu consistorialu, in asemenea cu procedur'a regulata in punctulu precedente, va alaturã comisariulu consistorialu in chipu de ajutoriu doi barbati de incredere; apoi va efectuã alegerea unui deputatu d'in cleru pentru congressulu nationalu bisericescu, care de locu va fi a se provedã de cãtra adunare cu credentiunale dupa formulariulu de sub 4/5.

§. 6. Atãtu d'in starea preotiesca, cãtu si d'in cea civila numai acei-a potu fi alesi de deputati la congressulu nationalu bisericescu, carii pe langa cualificarea prescisa in §. 3 sunt in versta de 30 de ani.

§. 7. Dupa inchiaierea alegiloru si estradarea credentiunalelor, reprezentantii comunelor bisericesci si ai clerului, carii au participatu la alegerea deputatiloru in cercu, se voru intrunã intr'o adunare micsta, si sub conducerea ambiloru comisariu consistoriali se voru consultã despre modulu: cum aru fi de a se regulã pentru casulu acêst'a, apoi a se anticipã si a se incasã diurnele si spesele de caletoria ale deputatiloru congreguali atãtu d'in partea clerului, cãtu si d'in starea civila. — Resultatulu consultãrii in forma de propunere va fi de a se asterne Jurisdictione diecesane, carca si-reserveza a limitã diurnele deputatiloru la macsimulu de 3 fl., daca acele aru fi de a se incasã prin midilocirea unei ieictari, de la singuraticii membri ai comunitãtilor bisericesci.

§. 8. In tote adunãrile prevediute in regulamentulu acêst'a, afãra de treb'a alegiloru, pentru care anume sunt convocate, altu feliu de obiecte, fia acele de ori ce natura, nu se potu luã la deabtere.

§. 9. Comisarii consistoriali pentru singuraticele corporatiuni alegatorice, se voru denumi de Jurisdictione diecesana; inse la casulu vre-unei impedecãri, s'eu candu care-va d'in ei ar' veni in combinare de a fi alesu de deputatu congregualu in cerculu, unde e tramisu de comisariu, fia-care e impoternicitu a substitui pre altulu in loculu s'eu, facundu despre acêste aretare la Jurisdictione diecesana.

§. 10. Toti deputatii alesi d'in statulu civilu pentru congressulu nationalu, prevediuti cu credentiunalele prescise in §§. 4 si 5 au a-si intocmi caletoria loru asiã: ca inca in 15/27 septembrie a. c. negresitu s'î se afe la loculu congressului in Sabiu.

Prã-cinstia Ta dara esti insarcinatu, dispusetiunile acêste prin curentare a le face cunoscute cu tota rapediunea, clerulu si comunitãtilor bisericesci submanuate, de la care biserica accepta totu sucursulu in acêst'a lucrare forte importanta. — De odata Ti-se tramite unu numeru corespundietoriu d'in tipariturele, cari sunt de a se impartii pe la comunitãti pentru inlesnirea estradãrii credentiunaleloru dupa formulariulu provocatu la §. 2, — era celelalte tipariture, ce se poftescu pentru credentiunalele cercuriloru alegatorice, se voru tramite comisariiloru respectivi.

Aradu, 19/31 augustu, 1868. Procopiu Ivaciovicu m. p., Episcopulu Aradului.

Galati, aug. 1868.

Domnule Redactoru!

In stimabilul dv. diuaru „Federatiunea“ d'in 16 iuliu 1868, pe care lu-primescu si eu, am vediatu cu mirare publicatu estrasulu unei corespondentie, a cutărui dnu A... pe care dv. lu dicitu fruntasu si vechiu luptatoru pentru caus'a nationale romana, dar' care nu sciu cu care dreptu arunca umbra asupr'a unui nume, pe care-lu porta cu onore o familia intrega romana, si pe care l'au portatu si stramosii ei, d'in cari unii au portatu si sabi'a, in reboiele patriei, si pe care lu-portu si eu.

Dlu A... inchiaia lung'a sa scrisore, dupa cum dăce dsa, „cu sentint'a d'in pasquillu quondam alu parintelui N. N.: N'ai caracteru de unu banu, legatura Scribanu!“ Acelu refrenu de pamfletu, n'are nici o paratură sa, elu n'are în câtu privesece valoarea refrenului si originea sa, elu n'are nici o valoare, si originea sa nu este d'in poporu ci d'in clicele anti-nationali, care au frementatu Romani'a de 30 ani incoce; era eu declaru cum că in Romani'a traescu, dar n'am auditu inca nicairi acelu refrenu, pentru că acelu nume este scrisu cu onore in istori'a politica a Romaniloru si in fastii basericeii loru!

Domnule Redactoru! Nu potu sê ve esprimu cu cuvinte, trist'a impresiune, ce mi-au facutu faptulu acest'a, cându am vediatu pe unu anonimu, viindu cu unu refrenu necunoscutu d'intr'unu pamfletu si aruncandu umbra preste numele care l'au portatu mam'a si tat'a, ca mostenirea stramosiloru, care si eu lu-portu cu famili'a si urmasii nostri.

Care este acelu Scribanu „fara caracteru de unu banu“ si d'in care istoricu l'a scosu d. anonimu, pentru că istori'a celoru 12,000,000 de Romani d'in tote Daciele, nu cunosce nici pe unulu asemenea? Cu acestu nume inca nu au fostu in patri'a romana, nici unu renegatu si nici unu tradatoriu. Spune-ne, dle A., si noue daca cunosceți dv. pe vre unu asemenea si sê ve raspundemu la tote plinu si indesatu.

Ati luat u acelu refrenu de pamfletu de la partitu anti-natiunulu, cu care acestu nume au datu titlu atâtu in politica câtu si in biserică, si inca i-ati datu titlu de sentintia. Atunci dv. trebuie sê sciti că acelu partitu au cantatu pamflete intregulu partitu natiunulu:

Cine-su Domnii cu cocarda
Si cu stegulu tricoloru
Arda-i foculu sê mi-i arda
Toti nu facu unu puusioru!

Si Marele Cesaru, si Mihaiu Vitiedulu, martirulu Romaniloru, pe petr'a mormentulu sêu, si intreg'a natiune romana, au pamflete de la inimicii loru, si acele nu sunt u sentintie, dupa nici unu dreptu, ci d'in contra sunt u tin'a pismelor, care nici odata nu au ajunsu si nu voru ajunge la inaltimea acelor'a.

Care este, dle A., acelu Scribanu „fara caracteru de unu banu“? Spuneti-ne si noue acêsta noua descoperire istorica; nu cum va faceti acestu complimentu acelor u 2 frati Episcopi Scribani, d'in carii unulu siede pe scaunulu episcopalu de Argesiu, era altulu in senatulu Romaniei?!... Daca este asiã, esi fatislu la lupta, acusa si vei vedê pe cine ai acusat. Ti se va raspunde cum se cuvine.

Sêu dora acelu Scribanu „n'are caracteru de unu banu“, care lu dăce 13 semlari in cele 13 districte ale vechiei Moldove, si 1/4 de seculu au luminatu clerulu, asiã cã la 1857 clerulu Moldovei au fostu acelu, care au fostu in fruntea movimentulu natiunulu; sêu acelu Scribanu, care au fostu consiliariulu si spriginulu lealu alu Domniloru Moldovei; sêu acelu, care au fostu deputatulu poporulu in adunarea ad hoc; sêu acelu, care la 1868 au fostu deputatulu acelor u 40,000 unionisti, florea Moldovei, d'in campulu Frumosei de la Iasi; sêu acelu, care au datu 14,000 de franci, pentru acoperirea Curtii de Argesiu, nemoritorulu monumentu alu Romaniloru; sêu acelu, care au sustenutu in Romani'a testamentulu politicu alu Marelui Stefanu; sêu acelu, care la 1865 s'au pogoritu seracu de pre tronulu episcopalu, si au infruntatu pseudo-sinodulu si schism'a, si s'au pogoritu in poporu si au traitu cu poporulu; sêu acelu, care la 1868 au deschisu usiele senatulu clerulu inaltu alu Romaniei?!...

Care Scribanu „n'are caracteru de unu banu“, acelu care la 1821 au desteptatu Romanismulu prin canteculu devenitu popularu:

Ah! sabi'a lui Traianu
Intr'o mana de Romanu,
Mai invêrte-te odata
De cuprinde lumea tota.
Nu jacê necunoscuta
Ruginita si pierduta!...

Sêu acelu, pe care la 1857 l'au visitatu principele Talleyrand de Perigord, ambasadorulu Imperatulu Napoleonu, si reprezentantii celorlalte mari poteri; sêu acelu, care figuredia in tractatulu de Parisu alu corespondintelui diplomaticu d'in 1856; sêu acelu, care la 1856 au scrisu cea d'antâiu opera pentru unire??... sêu acelu, care au indiesatratu literatur'a romana cu decimi de opere literarie si politice?!...

Spune-ni si noue, dle A., pe acelu Scribanu atâtu de displacut dv. si pe care noi nu-lu aflâmu nicairi!

De ce ati recursu la calumnie, si la pamflete, de cari toti omenii superiori n'au scapatu, si nu ai recursu mai bine la leptuariulu romanu alu lui Aronu Pumnul, care au scrisu o pagina istorica frumoasa, acelu nume romanu, pe care dv. lu innegriti, fara sê aveti vr'unu dreptu.

Sê sciti, dle A., cã refrenulu pamfletulu, adusu ca sentintia, nu va ajunge nici odata a petã acestu nume romanu, pentru cã mai inainte de pamflete, esiste istori'a, si opiniunea publica.

Nu more nici odata unu nume, care traescu pentru patri'a sa, si nu se intineza nici odata unu omu care au traitu cu poporulu si pentru poporu.

Romulus Scribanu,
doctoru in dreptu si cameralistu. *)

Varietati.

*) (Flori constitutiunali magiare). Industriasi d'in Temisior'a, formandu-si clubulu lor u asociatiune, s'au adunatu in dfilele trecute pentru a se consulta despre prosperarea lor u spiretuale si materiale; inse totu-de-odata aparê si unu oficialu cu dorobanti armati si in numele primariulu cetâtii imprasciã adunarea. Ori unde in Europ'a, industriasi si-potu tiene adunãrile lor u liberu, fara a fi espusi capritiulu autoritatiloru, cari nu se pot u amestecã in afacerile cetatiuniloru decãtu in casulu, candu subverseza conturbarea securitãtii publice. Scopulu si tendint'a clubulu a fostu anuntiatu in Temisior'a prin placate, inse Burgermeisterulu n'a asteptatu sê se desvolte vr'unu rêu, ci d'in frica, cã se va desvolte, alungã tota adunarea inainte de a-o lasã sê se consulte. Se dăce, cã interesatii au indreptatu ministeriulu interneloru una plan-sore contr'a nedreptãtfei ce li-se facu.

*) (Situatiunea interna si dinasti'a) Unu diurnalu d'in Berlinu i-se scrie d'in Vien'a: „In momentul de fatia se afla mai multi arciiduci la imperatulu in Ischl, unde a tramesu si Beust unu memorandu despre situatiune. Deca va mai sosi si arciiducele Albrecht d'in castrele dola Bruck, consiliulu familiaru va fi completu, si va avê a decide, ore n'aru fi cu cale a intrebuintia gravaminele cehiloru si ale poloniloru spre a suplini ministeriulu de acum lor u si cabinetu liberu aristocraticu birocraticu. Beust aru mai potê trece si preste acêsta crisa. Tote acestea trebuie resoltite, nainte de a plecã imperatulu la Cracovi'a, sub cuventu de a tiene una revista, in fapta inse, spre a capacita pre poloni, in a caroru nume acum chiaru Smolka pretinde restituirea constitutiunei polone nainte de revolutiunea d'in a. 1830.“ — Scirea acêsta nu s'a demittitu pana acum prin foiele oficiose.

*) (Epistole amenintatorie.) Mai de una-di s'a tramesu d'in Bud'a una epistola amenintatoria si la Ischl, adresata Maiestãtii sale.

*) (Jurisdictiunea consularia austriaca in Romani'a.) Cetimu in „Pester Lloyd“: „Dnulu Kállay, care in momentul acestu-a se afla era-si la postulu sêu d'in Belgradu, se dăce, cã a aflatu in Vien'a cele mai favorabile dispusetiuni pentru desfiintarea jurisdictiunei consularie d'in Serbi'a, si a adusu cu sine punctatiunile respective, cari ascepta numai ratificatiunea reciproca a ambelor u guverne. Actele diplomatice se voru publica fara indoie la câtu de curendu. Afacerea cu Romani'a nu stã asiã de bine. Fatia cu Serbi'a guvernulu s'a potutu indestuli cu unu tratatu pentru estradarea criminalistiloru ordinari; er' unu privitica Romanciei, starea justitiei de acolo, si referintie politice ale principeloru dunarene cu Austri'a si Ungari'a receru una precautiune mai mare, nainte de a desbracã pre supusii austro-magiari de scutul dreptulu internatiunulu alu jurisdictiunei consularie. Se dăce, cã negociatiunile respective au datu preste multe greutãti, cari ne facu a ne indoi, cã acele negociatiuni sê aiba ore-care succesu.“ — Noi d'in parte-ne avemu tota sperant'a, cã d'in negociatiunile respective va resultã in totu casulu succesu favorabilu pentru Romani'a, pentru cã nu potemu crede, cã Austri'a, sêu adeca magiaria sê mai duca dorulu a repêti procedur'a usata la inchiaierea conventiunei postale; er' deca Austri'a cu magiarii sê si va fi perdutu mintile intr'atât'a, in câtu sê denegi Romanciei ceea ce a concesu Serbiei si nedependinte va avê energi'a necesaria, sê strapuna de sine, fara concursulu Austriei sêu alu magiariloru, resiedinti'a consululu austro-magiariu d'in Bucuresci la Pest'a, sêu ori-unde, numai nu intre fruntariile Romaniei. Guvernulu patrioticu alu Romaniei nu va suferi pre viitoriu, ca dnulu Wohlfart si mane poimane dnulu Perczel sê faca d'in cabinetulu lor u vetra de conspiratiuni in contr'a intereselor tierei.

*) (Albin'a Pindului,) nr. 5 d'in 15 augustu trateza despre: Romanii de la Emu, studiu istoricu de Grandea. — La romani d'in Ardealu, poesia de Bolinteanu. — Tablele cerate, aflati in Transilvani'a de A. Zanne. — Tradelu, cantulu I, poema de Bolinteanu. — Istori'a artei: Etrusci, Volsci, Samniti, Campaniani etc. de Grandea. — La romani, poesia de Bolinteanu. — Poesi'a romana in trecutu: Andreiu Muresianu. Aristia, Alesandri etc. studiu de Bolinteanu. — Vasiliu Carlov'a, poesieile lui, studiu de Bolinteanu. — In-somni'a, poesia de Siorbanescu. — Luarea Rusciucului, poema de Bolinteanu. — Veghiarea, poesia de Pompiliu. —

*) Dlu Scribanu, vedindu in refrenulu citatu o vatemare a onorabilulu nume care-lu porta si dsa, si care-i este pretiosu fia cãru omu, erã in deplinu dreptu a rechiamã, si de acê'a noi i ceremu scusa, cã d'in caus'a imbuldiei materialulu nu am potutu satisfacã paã d'in caus'a pretinsiei dsale. Lu-asecurãmu inse, cã prê stim. nostru corespondinte A... a buna sama numai d'in intemplantu a intrebuintiatu acelu refrenu, fara a eugeti la originea lui, spre a caracterisã pre acei omeni ai nostri, cari intorecu n'au matem'a dupa venteru, si n'a avutu nica cãtu intentiunea a vatemã pre vr'unu barbata romanu, care porta onorabilulu nume Scribanu. Rod. int.

Infiunt'a coruptiunei moravuriloru asupr'a literaturii, de filosofulu Seneca. — Mominte de misantropia (dupa Gilbert) de Demetrescu. — Candu esiam cu tine, poesia de Lapedatu. — Cupresculu „Albin'e Pindului“, pre ce se vede, aru fi forte interesantu; dorere, cã acêsta foia e scrisa intr'o limba atãtu de necorecta si corupta, in câtu omulu si-perde tota voi'a a se ocupã mai seriosu cu d'ins'a. „Albin'a Pindului“, se pare, cã nu scie nici declinã nici conjugã, apoi ne temem, cã lectur'a ei ne-ar u face si pre noi a uitã declinatiunile si conjugatiunile.

*) (Mine de feru.) In Romani'a la muntele Sinai'a s'au descoperitu mine de feru forte bogate, cari promitu avenitu nou pentru prosperarea tierei. Deo Ddieu!

Sciri electrice.

Munchen, 7 septemvre. Imperates'a Austriei a sositu aici cu trasur'a de curieri d'in Garathausen, si si-a continuatu caletori'a la Vien'a.

Parisu, 7 septemvre. „Etandard“ scrie: Mostier si Stanley au datu ascuratiunile cele mai impaciuitorie a supr'a totororu cestiumiloru. „Etandard“ demintiesce scirea, cã curtea papala ar' fi adresatu Franciei vr'o nota despre afacerile italiene. „France“ reproduce d'in „Kreutztg“ scirea, cã imperatulu ar' fi reprobatu limbagiulu provocatoriu alu presei oficiose, si adange, cã are totu cuventulu a crede, cã acêsta scire e adeverata. Totu aceea-si foia anuntia cã comitetulu bulgariloru desvolta activitate esraordinaria. Prin pregiurulu Giurgiuulu sê fia impartite mai multe bande de insurginti si se ascepta intreprinderi noue. — Principele Napoleonu pleca la Lyon va conveni cu principes'a Clotild'a; amendou caletorescu in Elveti'a. — Constitutionnel“ scrie: Articolulu diurnalulu „Nordd. allg. Ztg.“ areta, cã d'in colo de Rinu se pote formã una idea adeverata despre tienu'a guvernulu francesu si despre vocea natiunei. Ar' fi de doritu, ca intreg'a presa germana sê se arete asiã nepartiala si bine informata.

Marsilia, 7 septemvre. Afara de un'a tote ce lelalte tipografie au sistatu lucrãrile.

Vien'a, 9 septemvre. Caletori'a in Galiti'a provine d'in iniciativ'a imperatulu. Se facu pregatini grandiose pentru primire. Imperatulu va petrece in Cracovi'a patru dfile. Conte Mulinen e denumitu reprezentante austriacu in Svedia, Karnicky in Spania. — Convenirea imperatulu Napoleonu cu regin'a Spaniei se pare probabila.

Leupolea, 9 septemvre. Deputatulu Kovalski propune, ca la facultatea juridica d'in Leupolea studiile sê se propuna in limb'a rutena. Propunerea se predã comisiunei scolare.

Berlinu, 9 septemvre. „Prov. Corr.“ tratandu despre visit'a regelui prusescu in Dresd'a, lauda sentiulu patrioticu si marinosu alu regelui si principelui de corona d'in Sasoni'a, care e propt'a cea mai potinte a confederatiunei nordice.

Bucuresci, 9 septemvre. — Unu decretu alu domnitoriulu ordinezã infintirea unui regimentu de artileria si unu batalionu de geniu.

Parisu, 8 septemvre. „Patrie“ publica una depesia d'in Florenti'a, care anuntia, cã Garibaldi a parasitu Caprer'a, si a plecatu la Malt'a, de unde se ascepta in Neapolea. — Regin'a Victori'a se intorce preste Parisu in Angli'a. Una depesia d'in Luzern anuntia: Regin'a a avutu intentiunea a petrece o d' in Fontainebleau, medicii i-au datu sfatu contrariu. Conte si contes'a Girgenti au datu ministriloru si corpulu diplomaticu unu prandiu in otelulu ambasaderii ispaniole.

Parisu, 8 septemvre. „France“ scrie, cã scirile alarmatorie de la bursa n'au nici o basa. Acêsta foia demintiesce afirmatiunea „diurnalulu de Mosca“ cã infintirea diurnalulu francescu „Etoile d'Orient“ in Bucuresci stã in legatura cu caletori'a principelui Napoleonu in Romani'a.

Leupolea, 8 septemvre. Clubulu lui Smolka s'a intaritu prin deputati, cari pana acum se tieneau de clubulu lui Goluchowski si Ziemiakowski, si a decisu, sê primesca propunerea despre revocarea deputatiloru d'in senatulu imperialu.

Belgradu, 8 septemvre. „Vidovan“ constataza existint'a unui guvernulu provisoriu in Bulgari'a cu resiedinti'a in muntii Balcanului.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.